

Lesson Study: maak je lessen echt beter!

SAMEN ONDERZOEKEN WAT LEERLINGEN NODIG HEBBEN EN ONTDEKKEN WELKE AANPAK HEN VERDER HELPT.

De resultaten blijven achter, leerlingen beheersen de basisvaardigheden onvoldoende of een team wil de kwaliteit van de instructie verbeteren. De ambitie is helder. Er wordt een studiedag georganiseerd, een training gevolgd of een nieuwe aanpak geïntroduceerd. Leraren doen kennis en ideeën op en gaan ermee aan de slag. Toch blijft soms de vraag hoe de inspanningen doorwerken in de klas. Welke verandering in de les helpt leerlingen daadwerkelijk verder? Waarom lukt een aanpak bij de ene leerling wel en bij de andere niet? En hoe ontdekken we wat onze leerlingen nodig hebben om beter te leren?

Voor die vragen is het nodig om verder te kijken dan de gekozen aanpak alleen. We moeten onderzoeken wat er in de eigen klas gebeurt en wat leerlingen ons daarover laten zien.

Lesson Study helpt teams om precies dat te doen. Leraren werken samen aan een vraagstuk uit hun onderwijspraktijk, verdiepen zich in relevante kennis en ontwerpen een les. Tijdens de uitvoering observeren collega's hoe leerlingen leren. Daarna bespreken ze hun bevindingen en gebruiken ze die om het onderwijs verder te ontwikkelen.

Leonie van de Kant
Onderwijskudnige

WE WILLEN BETERE LESSEN. MAAR AAN WELKE KNOPPEN DRAAIEN WE?

Kijk eens wat langer naar wat leerlingen doen

Tijdens een les gebeurt veel tegelijk. De leraar geeft instructie, stelt vragen, controleert het begrip en begeleidt leerlingen die vastlopen. Het is een hele kunst om ondertussen goed te zien wat alle leerlingen denken en begrijpen.

Lesson Study creëert ruimte om daar gericht naar te kijken. Een team kiest een onderzoeksvraag en ontwerpt samen een les. Vooraf bespreken de leraren wat ze bij leerlingen verwachten te zien. Tijdens de les observeert één leraar de groep, terwijl collega's zich richten op het leren van leerlingen.

Dat levert soms verrassende inzichten op.

Een leerling geeft het goede antwoord, maar blijkt de strategie niet te begrijpen. Een andere leerling maakt een fout die precies laat zien waar de instructie nog onvoldoende houvast biedt. Of leerlingen die doorgaans weinig van zich laten horen, blijken tijdens een bepaalde werkvorm juist diep na te denken.

Door verder te kijken dan goede of foute antwoorden, krijgen leraren meer zicht op wat leerlingen begrijpen, waar ze vastlopen en welke ondersteuning hen verder kan helpen.

De les wordt zo een bron van informatie over het leren van leerlingen.

Wat als we eerst onderzoeken waarom iets niet lukt?

Scholen hebben vaak al ideeën over wat beter kan. Meer aandacht voor automatiseren. Een explicietere instructie. Hogere verwachtingen. Meer uitdaging voor sterke leerlingen. De kunst is om te bepalen welke aanpak bij het vraagstuk past en hoe die in de eigen praktijk uitwerkt.

Bij Lesson Study begint het team met een concrete vraag. Bijvoorbeeld: hoe zorgen we ervoor dat leerlingen een rekenstrategie zelfstandig kunnen toepassen? Of: hoe vergroten we de leesmotivatie van leerlingen die weinig uit zichzelf lezen?

Vervolgens verdiepen leraren zich in relevante kennis uit onderzoek en vertalen die samen naar een lesontwerp. Ze bespreken welke leeractiviteiten passend zijn, welke moeilijkheden leerlingen kunnen tegenkomen en waaraan ze kunnen zien of de aanpak werkt.

Na de les leggen ze hun verwachtingen naast de observaties. Wat gebeurde er werkelijk? Welke leerlingen kwamen verder? Waar ontstond verwarring? Welke onderdelen van de les verdienen aanpassing?

Daarmee verschuift het gesprek van algemene ideeën over goed onderwijs naar concrete aanwijzingen uit de eigen praktijk. Het team krijgt meer zicht op mogelijke verklaringen en kan gericht besluiten wat het wil veranderen.

Door samen te onderzoeken wat leerlingen nodig hebben, ontdekken leraren waar hun onderwijs sterker kan worden.

Je hoeft het niet alleen uit te zoeken

Een leraar kent zijn leerlingen en heeft dagelijks ervaring met wat werkt. Tegelijkertijd ziet één leraar tijdens een les nooit alles. Bovendien kan een vertrouwde aanpak zo vanzelfsprekend worden dat het lastig is om alternatieven te overwegen.

Lesson Study benut de kennis en ervaring van het hele team. Leraren ontwerpen gezamenlijk een les en kijken vanuit verschillende perspectieven naar hetzelfde leerproces. De ene collega ziet hoe een leerling een opdracht aanpakt, de andere merkt op waar leerlingen hun aandacht verliezen. Samen ontstaat een rijker beeld van wat er gebeurt.

Dat vraagt om een open professionele dialoog. Waarnemingen worden besproken, aannames getoetst en verschillende verklaringen onderzocht. De centrale vraag is steeds: wat leren we van wat we bij leerlingen zien?

Zo wordt samenwerken meer dan ervaringen uitwisselen. Het team bouwt gezamenlijk kennis op over het eigen onderwijs. Dat versterkt de professionele dialoog en helpt leraren om hun didactische keuzes bewuster te maken.

De les opnieuw geven. Wat leren we daarvan?

Een bijzonder onderdeel van Lesson Study is dat het team de les na de reflectie aanpast en opnieuw uitvoert.

Daardoor blijft het niet bij een interessant gesprek achteraf. Stel dat leerlingen tijdens een rekenles moeite hebben om zelfstandig de juiste strategie te kiezen. Het team past de instructie of de opbouw van de opdrachten aan en onderzoekt bij een volgende uitvoering wat er verandert. Begrijpen leerlingen de strategie beter? Welke ondersteuning blijkt behulpzaam? Welke vragen blijven bestaan?

De tweede uitvoering levert nieuwe informatie op. Soms bevestigen de observaties de verwachtingen. Soms blijkt dat een aanpassing anders uitpakt dan gedacht. Beide uitkomsten helpen het team om de onderwijspraktijk beter te begrijpen.

Dat maakt Lesson Study tot een doorlopend leerproces. Het team gebruikt wat het ziet om het onderwijs verder te ontwikkelen en de eigen inzichten aan te scherpen.

Wat betekent dit voor de kwaliteitsontwikkeling van de school?

Voor schoolleiders en kwaliteitscoördinatoren biedt Lesson Study een concrete manier om professionalisering te verbinden aan de onderwijsontwikkeling van de school.

Een school kan bijvoorbeeld werken aan de kwaliteit van de instructie, de basisvaardigheden of het uitdagen van leerlingen. Lesson Study helpt om zo'n ambitie te vertalen naar een afgebakende onderzoeksvraag en die vraag samen met leraren in de praktijk te onderzoeken.

De opbrengsten kunnen vervolgens worden verbonden aan de bredere kwaliteitsontwikkeling. Welke inzichten zijn relevant voor andere groepen? Welke schoolafspraken willen we aanpassen? Welke aanpak verdient verdere aandacht? En welke vragen moeten we nog onderzoeken? De bevindingen uit een les vormen daarbij een vertrekpunt voor verdere ontwikkeling.

Ze geven richting aan het gesprek over wat goed gaat, waar leerlingen ondersteuning nodig hebben en welke verbeteringen kansrijk zijn.

Waarom Lesson Study werkt

Lesson Study is een wetenschappelijk onderbouwde methode voor de professionele ontwikkeling van leraren. Internationaal onderzoek beschrijft positieve opbrengsten voor onder meer de vakinhoudelijke en didactische kennis van leraren, hun inzicht in het leren van leerlingen en hun professionele samenwerking.

De kracht zit in de combinatie van wetenschappelijke kennis, gezamenlijk lesontwerp, gerichte observatie en reflectie. Leraren verdiepen zich in een vraagstuk, vertalen kennis naar hun eigen onderwijspraktijk en onderzoeken wat leerlingen daarvan laten zien. Vervolgens gebruiken ze die inzichten om de les verder te ontwikkelen.

Evidence informed werken aan beter onderwijs

Training en scholing blijven waardevolle manieren om kennis en vaardigheden te ontwikkelen. Lesson Study biedt een manier om die kennis te verbinden aan het leren van de eigen leerlingen. Leraren onderzoeken samen wat een aanpak in hun klas betekent en welke aanpassingen het onderwijs verder kunnen helpen.

